

Juni 2018
Revideret oktober 2022

Samarbejdsaftale om anlæggelse og pleje af katetre i urinvejene

Region Syddanmark og de 22 kommuner

Baggrund

Der findes forskellige former for blærekatetre, nemlig kateter à demeure (KAD), engangskateter og topkateter (suprapubisk kateter). Nogle patienter kan oplæres i selv at udføre kateterpleje og selvkateterisation, mens andre patienter har brug for hjælp fra kommunen.

Formål med samarbejdsaftalen

Formålet med samarbejdsaftalen er at beskrive samarbejdet mellem den kommunale sygepleje, almen praksis og sygehusene i forhold til kateteranlæggelse og – pleje.

Målgruppen for samarbejdsaftalen

Målgruppen for samarbejdsaftalen er patienter, der behandles med kateter i urinvejene, og som har brug for bistand til pleje og/eller skift heraf.

Forankring og ikrafttræden

Samarbejdsaftalen er godkendt af Det Administrative Kontaktforum den 14. maj 2018 og er forankret i Sundhedsaftalen 2015-18. Samarbejdsaftalen træder i kraft den 1. juli 2018.

Samarbejdsaftalen er revideret i november 2022.

Grundprincipper for samarbejdet, herunder beskrivelse af det lægefaglige behandlingsansvar

Kateter i urinvejene anlægges kun efter lægelig ordination (praktiserende læge eller sygehusansat læge) – enten som en midlertidig eller som en varig løsning. Den kommunale sygepleje skal, jf. Sundhedsstyrelsens kvalitetsstandarder, kunne varetage kateteranlæggelse og -pleje. Det lægefaglige behandlingsansvar er præciseret i Sundhedsstyrelsens kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner samt i Bekendtgørelse nr. 1219 af 11. december 2009 om sundhedsprofessionelles benyttelse af medhjælp.

Ordination af kateteranlæggelse og –seponering

Kateteranlæggelse og –seponering skal altid være lægeordineret. Ordinationerne kan ske i sygehusregi eller hos egen læge.

Det lægefaglige ansvar

Sygehusets ansvar (hvis ordination af kateteranlæggelse sker på sygehuset) er:

- at udskrivelsen sker i overensstemmelse med SAM:BO aftalen (hvis kateteret anlægges i forbindelse med en indlæggelse)
- at patienten er informeret om kateteranlæggelsen og begrundelsen herfor
- at patienten har et velfungerende kateter
- at der er udarbejdet en individuel behandlingsplan indeholdende:
 - begrundelse for kateteranlæggelsen
 - stillingtagen til, om kateteranlæggelsen er midlertidig eller varig - herunder stillingtagen til videre udredning eller afståelse herfra
 - hvis der er tale om et varigt problem sendes LÆ 165 til kommunen
 - stillingtagen til, om/hvornår behandlingsplanen skal justeres eller evalueres
 - oplysninger om behandlingsansvar:
 - Sygehuset bibeholder behandlingsansvaret, såfremt patienten udskrives til fortsat udredning i sygehusregi eller til ambulant opfølgning. I disse tilfælde skal behandlingsplanen indeholde et telefonnummer, der gør det muligt at komme i kontakt med sygehusafdelingen døgnet rundt alle ugens dage
 - Almen praksis overtager behandlingsansvaret, såfremt patienten er færdigudredt, eller det fremgår af behandlingsplanen, at det er vurderet, at der ikke skal ske nogen udredning.
- at medsende eller henvise med link til de instrukser, der skal anvendes i forbindelse med behandlingen
- at behandlingsplan for kateteranlæggelse og evt. – seponering skrives i plejeforløbsplanen og udskrivelsesrapport (for indlagte) eller korrespondance (for ambulante).

Praktiserende læges ansvar (hvis ordination af kateteranlæggelse sker i almen praksis)

- At patienten er informeret om kateteranlæggelsen og begrundelsen herfor
- At patienten har et velfungerende kateter
- Stillingtagen til, om kateteranlæggelsen er midlertidig eller varig
 - Hvis der er tale om et varigt problem sendes LÆ 165 til kommunen
- Stillingtagen til, om/hvornår behandlingsplanen skal justeres eller evalueres
- Evt. henvisning til yderligere udredning

Kommunens ansvar

- At have katetre og udstyr til anlæggelse og pleje af disse til rådighed til akutte anlæggelser.
- At kateteret er velfungerende, hvis kateteret anlægges af den kommunale sygepleje.
- Blærekateter og engangskateterisation kan foretages på delegation af, eller overdragelse til, autoriserede sundhedspersoner i den kommunale sygepleje.

Beskrivelse af remedier og ressourcer

- Hvis kateteret anlægges på sygehuset, er sygehuset ansvarlig for, at patienten sendes hjem med et velfungerende kateter, og at der medsendes remedier til opstart.
- Hvis der i mellemliggende periode bliver behov for remedier for at varetagelsen af kateterpleje eller skift, rettes der henvendelse til det sted, hvor der skal følges op på behandlingen - enten sygehuset eller kommunen.
- Hvis kateteret anlægges på sygehuset som en del af et udredningsforløb, er det iht. afgrænsnings-cirkulæret sygehuset, der afholder udgiften til katetre og udstyr, indtil patienten er udredt og færdigbehandlet.
- Hvis der på sygehuset er ansøgt om LÆ 165 på katetre og remedier, skal sygehuset medsende remedier til bevillingen er effektueret. Kommunen skal have behandlet ansøgningen indenfor 1 måned.

Kompetenceudvikling

Den kommunale sygepleje skal besidde grundlæggende viden og kompetencer relateret til kateteranlæggelse og -pleje. Det drejer sig mere specifikt om følgende kompetencer:

- Anlæggelse af engangskateter og blærekateter
- Skift af blærekateter og topkateter
- Pleje af blærekateter og topkateter
- Forebyggelse af komplikationer

Opgaven med at anlægge og skifte katetre i urinvejene kan udføres af autoriserede sundhedspersoner med de fornødne kompetencer, jf. lokale instrukser.

Der kan være behov for oplæring og vedligeholdelse af kompetencer og viden om kateteranlæggelse. Denne oplæring kan foregå ved intern oplæring i kommunerne eller i regi af Sundhedsklyngerne i samarbejde med Region Syddanmarks sygehusenheder. Region Syddanmarks sygehusenheder skal bistå med kompetenceudvikling og oplæring af autoriseret sundhedspersonale i kateteranlæggelse på mænd. Samarbejdet omkompetenceudvikling koordineres lokalt i regi af Sundhedsklyngerne.

I den sammenhæng er der udarbejdet et e-learningkursus vedr. kateteranlæggelse og pleje (27. Januar 2021): <https://faelleskommunalsundhed.dk/temaer/e-laeringskursus-vedr-kateteranlaeggelse-og-pleje/>

Den kommunale sygepleje administrerer behandlingen ud fra den lægeordnede behandlingsplan og regional instruks samt en kommunal instruks om kateteranlæggelse og -pleje.

Plan for kvalitetssikring og monitorering

Følgegruppen for Behandling og Pleje har ansvar for løbende at følge op på anvendelsen af samarbejdsaftalen.

Fortolkning af samarbejdsaftalen

Fortolkningsspørgsmål af elementer i samarbejdsaftalen kan bringes til behandling i sundhedsklyngerne. Hvis fortolkningsspørgsmålet omhandler fordeling af udgifter til behandlingsredskaber og hjælpemidler, og der ikke kan opnås enighed i den lokale sundhedsklynge, så kan sagen bringes videre til Arbejdsgruppen vedr. Behandlingsredskaber og Hjælpemidler.

Regler for opsigelse og genforhandling af samarbejdsaftalen

Samarbejdet om kateteranlæggelse og -pleje aftales og koordineres lokalt mellem kommuner, sygehuse og praktiserende læger med udgangspunkt i nærværende samarbejdsaftale.

Samarbejdsaftalen kan opsiges med passende varsel efter forudgående drøftelser i Den strategiske Sundhedsstyregruppe.

Samarbejdsaftalen revideres og genforhandles, når der kommer afgørende, ændrede vilkår for opgaven, eksempelvis nye kvalitetsstandarder for kommunale akutfunktioner.

For yderligere information

Region Syddanmarks hjemmeside, afdelingen for Tværsektorielt samarbejde:

<https://www.regionsyddanmark.dk/wm481697>